

L'entrevista

Dr. Francesc Vidal Marsal

“Només si treballem plegats arribarem a l'alçada dels grups d'investigació més potents”

El Dr. Vidal valora el present i futur de l'Institut d'Investigació Sanitària Pere Virgili

GEMMA RUFINO

L'Institut d'Investigació Sanitària Pere Virgili (IISPV) va ser creat fa quatre anys amb l'objectiu d'agrupar, coordinar i donar suport a tots els grups de recerca del sud de Catalunya: sanitaris, d'atenció primària i universitaris. Aquesta entitat ha permès que els investigadors del Camp treballin de manera més organitzada i assolixin objectius que per separat no podien abastar.

Entrevistem el director científic de l'IISPV, el Dr. Francesc Vidal Marsal, per tal de conèixer la situació i projectes de futur que es planteja el Pere Virgili.

Francesc Vidal al pati de la Facultat de Medicina de la URV, on l'IISPV té la seu de l'òrgan de gestió

Des de la creació de l'institut el 2005, com ha estat la seva evolució?

El Pere Virgili es va crear com a voluntat de les institucions sanitàries del Camp de Tarragona i de la Universitat Rovira i Virgili. Però l'impuls important va arribar el 2008 quan el Departament de Salut de la Generalitat i el DIUE (Departament d'Innovació d'Universitats i Empresa) manifesten la voluntat de formar-ne part i ens donen suport econòmicament cada any per al seu funcionament i per la política de recerca. El 2005 teníem una estructura i una voluntat, i el 2008 a més a més hem obtingut el finançament. Això ha suposat un abans i un després per l'IISPV.

Actualment, tots els grups de recerca del sud de Catalunya estan adscrits a l'IISPV o encara en queden alguns independents?

Gairebé tots estan adscrits a l'IISPV; de fet als estatuts de fundació s'indica que tots els grups de recerca ja constituïts dels diferents centres del Camp de Tarragona formen part per definició del Pere Virgili. A més a més, hem dut a terme una

política ambiciosa de captació i generació de nous grups des de la seva creació. L'institut sobretot dona suport als grups de recerca hospitalaris, assistencials i d'atenció primària; mentre que els grups de recerca universitaris són gestionats directament per la universitat, que també forma part de l'IISPV.

“Des de 2008 comptem amb finançament per part de la Generalitat”

Com era la situació dels diferents grups d'investigació del sud de Catalunya abans de la creació de l'Institut que els aglutinés?

Abans cada institució sanitària tenia el seu propi organisme. Per exemple, hi havia la Fundació Privada Hospital Universitari Joan XXIII que agrupava i gestionava els projectes dels seus investigadors. A Reus es va fer una estructura interinstitucional

L'entrevista

que abarcava els centres d'atenció primària, el Pere Mata i els grups de recerca de l'Hospital de Sant Joan; que es coneix com l'IRCIS (Institut de Recerca en Ciències de la Salut) i era dirigit pel Dr. Lluís Masana. L'IRCIS tenia les mateixes funcions que l'IISPV, però a escala reusenca. Per això podríem dir que el Pere Virgili no va partir de zero, sinó que va reunir unes estructures que ja funcionaven. Ara però, l'IISPV és més potent i té més capacitat econòmica, i tenim com a base treballar en xarxa: si tant a Reus com a Tarragona hi ha grups d'investigació en diabetis, posem un lloc comú on treballar conjuntament amb l'objectiu de no sumar el que fan, sinó multiplicar-ho. Només si treballem plegats podrem posar-nos a l'alçada dels grups d'investigació més potents, com els de Barcelona.

“El Pere Virgili no va partir de zero. Per exemple, l'IRCIS tenia les mateixes funcions que l'IISPV, però només a escala reusenca”

Això s'ha notat en un canvi en l'organització i qualitat investigadora de cada grup individualment?

D'entrada ha suposat una important millora organitzativa, sobretot des de 2008 quan vam rebre el recolzament econòmic. A més a més l'Institut ha millorat globalment la producció: actualment produïm més ciència que la que sumaven l'IRCIS i la Fundació Joan XXIII, i és perquè s'ha fet aquest treball organitzatiu. D'altra banda, encara haurem d'esperar perquè els grups incrementin la seva qualitat investigadora.

A banda de la Generalitat, hi ha més institucions que s'hagin interessat per donar suport a l'IISPV?

El nostre finançador més important és l'Institut de Salut Carlos III. És un organisme depenent del Ministerio de Innovación y Ciencia que finança el 90% de la recerca biomèdica d'Espanya, i al Pere Virgili bona part de les investigacions que realitzem estan finançades per aquest organisme. L'Institut Carlos III dóna finançament per a projectes finalistes: a partir de presentar-se a una convocatòria competitiva amb un projecte concret decideixen si li donaran suport o no (a l'IISPV tenim una taxa d'èxit del 50%, que és una xifra estàndard). D'altra banda, el finançament de la Generalitat no té destí finalista, és a dir, que es pot utilitzar per millorar l'organisme i les capacitats i competències dels grups. Aquest ajut també

ens permet finançar grups emergents que encara no tenen la capacitat d'assolir una subvenció pública: nosaltres els ajudem a començar perquè hi ha gent que val i només necessita una empena.

“Els ajuts no finalistes ens permeten finançar grups emergents que encara no tenen capacitat per assolir una subvenció pública”

En quines especialitats destaca l'IISPV?

Les especialitats s'han traçat a partir d'uns àmbits estratègics de recerca. El primer àmbit és Nutrició i Salut, on tenim grups molt potents tant als centres hospitalaris com a la universitat, i, a més a més, tenim un entorn socioeconòmic favorable per desenvolupar projectes que interessin a empreses i a la població del Camp. El segon àmbit és Obesitat, Malalties Metabòliques Associades i Risc Vascular; que va molt lligat a l'anterior i és possible que en un futur acabin fusionant-se en un sol àmbit. El tercer és Neurociències, on el grup Pere Mata és capdavanter en l'àmbit a l'estat espanyol en l'estudi de la genètica i de les malalties mentals. Un altre àmbit és Oncologia i Hematologia, amb tres grups molt destacables: de Reus, de Tarragona i de Tortosa. Dins l'àmbit de Salut i Medi Ambient s'inclouen les especialitats en Toxicologia, amb un grup molt potent de la universitat, i Malalties Infeccioses, aquest és un àmbit molt robust a casa nostra amb professionals molt preparats, i en un futur pot ser l'especialitat amb més transcendència de l'IISPV. El darrer àmbit és el d'Innovació Clínica, on s'agrupen tota la resta de grups de recerca fora dels cinc àmbits anteriors.

“Actualment produïm més ciència que la que sumaven l'IRCIS i la Fundació Joan XXIII funcionant per separat”

Quins són els projectes més destacables realitzats sota l'auspici de l'IISPV?

Hi ha projectes en relació amb Nutrició i Salut i Medi Ambient realment bons. Hi ha projectes que es fan en xarxa amb Barcelona per veure els efectes del metabolisme dels greixos,

L'entrevista

sobre la diabetis i sobre la dieta mediterrània que estan aportant dades molt interessants.

“Aconseguir l'acreditació de l'Instituto de Investigación Carlos III és l'objectiu estratègic del període 2009-2010”

L'any passat vau obtenir un factor d'impacte mitjà de publicacions de 3.43 punts, com valora aquest índex? Quina és la mitjana estatal?

El 2008, el nombre de publicacions de l'institut han estat unes 280, de les quals un 75% s'han publicat en revistes indexades, que són les citades en el JCR (Journal Citation Report) i que tenen un factor d'impacte: una unitat que mesura la importància de les publicacions. Els instituts del nostre entorn se situen entre els 3 i els 4 punts: estem dins de la mitjana, però és un índex que hem de millorar. El nostre objectiu, però, no és publicar més, sinó

publicar millor; sobretot perquè així aconseguirem que altres autors citin els nostres projectes.

Quina és, doncs, la seva valoració personal sobre la situació actual de l'IISPV?

Que l'institut és una idea bona i necessària. Bona, perquè busca sinèrgies i evita els antagonismes entre institucions gràcies a que les agrupa en un mateix paraigües (a més a més d'aconseguir finançament). I és necessària, perquè l'Instituto Carlos III té la iniciativa de donar suport políticament i econòmicament els instituts d'investigació sanitària, i per aconseguir aquest suport, s'ha d'estar acreditat pel Carlos III complint uns estàndards científics (que ja complim) i uns estàndards de qualitat de

funcionament, que és el que actualment estem treballant més per assolir-los. Aquest és el nostre principal objectiu, ja que si no som un institut acreditat mai podrem competir amb els grans instituts de l'estat espanyol. Això era una fita impossible pels organismes que hi havia al Camp abans de la creació de l'IISPV; en canvi tots junts tenim potencial per aconseguir-la.

Quin és el vostre projecte de futur més important?

L'acreditació del Carlos III és l'objectiu estratègic del període 2009-2010. Però aquest procediment no volem que sigui

només teòric, sinó que poguem demostrar una transformació pràctica del funcionament de l'institut; i per això tenim gent dedicada exclusivament a aquest procés.

Col·laboreu amb altres grups de recerca?

Sí. Fem col·laboracions amb organismes nacionals, estatals i internacionals de reconeguda vàlua en tots els àmbits, i especialment en el de Nutrició i Salut. A més a més, hi ha grups del Pere Virgili que estan inclosos en el CIBER (Centro de Investigación Biomèdica en Red) i en xarxes cooperatives del Carlos III: són grups que han aconseguit un nivell d'excel·lència com per formar

part d'aquestes infraestructures. Avui dia, aquell grup que treballi sol i no miri fora difícilment tirarà endavant, avui dia, una recerca biomèdica de qualitat és sinònim d'investigació en xarxa, i per tant la col·laboració dins i fora de l'institut és totalment imprescindible.

Quina relació teniu amb la Bioregió de Catalunya?

Som una de les institucions integrades dins el Biocat. Ara mateix Biocat ens coneix i sap què fem, però un altre dels nostres objectius és fer-nos molt més visibles del que som ara dins el Biocat. Tot i que ara mateix estem en una fase preeliminar ja que aconseguir l'acreditació del Carlos III és la màxima prioritat. ■